

az alkalmazott nyelvészek számára, hanem minden oktatáspolitikai döntéshelyzetben lévő szervezetnek és ezek tagjainak, mert bár recepttel nem szolgál az oktatáspolitikai helyes irányára, számos olyan fontos kérdésre hívja fel a figyelmet, amelyet legtöbbször fel sem merünk tenni.

Bukta Katalin

Kovács Judit

A gyermek és az idegen nyelv

Budapest: Eötvös József Könyvkiadó, 2009. 144 p.

Kovács Judit, aki a magyar felsőoktatásban még nem létező mesterfokozaton, a korai idegennyelv-oktatás szakterületen szerzett diplomát az Egyesült Királyságban, két évtizede tanítja tanult szakmáját a tanítóképzésben. Nemrég megjelent könyvében arra vállalkozott, hogy élénk tárja a korai idegennyelv-oktatás tényezőinek színes palettáját.

Miért is van szükség egy könyvre a korai nyelvtanulásról? Kinek szól ez a könyv? – kérdezi. A hatvanas évektől Magyarországon is egyre népszerűbb intézményi, korai nyelvvoktatási gyakorlat nem nélkülözheti az életkorhoz illeszkedő alkalmazott nyelvészeti, nyelvpedagógiai kutatásokat, a tudományos kutatások által megerősített hazai szakirodalmat.

A korai nyelvvoktatásról szóló első módszertani szakkönyvet Horgosi Ödön írta 1975-ben *Az alsó tagozati orosznyelv-oktatás módszertana* címmel, az orosz nyelvi szakosított tantervű alsó tagozatos osztályokban tanító pedagógusok felkészítésére. Más nyelvi tagozatos (angol, francia, német) osztályok számára csak a kilencvenes évektől képeztek tanítókat az angol, francia, német szakkollégiumi, a tanító-nyelvvoktató és a műveltségterületi képzés keretében, a tanítóképző főiskolákon és utódintézményeikben. Ha készültek is jegyzetek, jórészt belső használatra.

Ezért Kovács Judit könyve hiánypótló és mindenkinek szól. Érintettek vagyunk szülőként, nagyszülőként, pedagógusként, oktatóként, hallgatóként, kutatóként. A szerző szerint leendő olvasói, „pedagógusképző intézmények oktatói és hallgatói, pedagógusok, iskolai igazgatók, oktatáspolitikai döntéshozók, pedagógiai szakértők, kutatók, illetve a korai programokban részt vevő gyermekek szülei összevethetik a témáról kialakult nézeteiket, tapasztalataikat a könyvben leírtakkal, és kritikus megközelítés által megerősítést nyerhetnek, vagy éppen változtatásokra kényszerülhetnek saját elméletüket vagy gyakorlatukat illetően” (p. 15).

Kovács Judit tollát magával ragadta a korai idegennyelv-oktatás iránti elkötelezettségéből fakadó lendület, mindent leír, amit saját szakmai szűrőjén átrostálva fontosnak tart. Restellhetjük, de Magyarországon még a XXI. században, a korai idegennyelv-oktatási gyakorlat ötven éves háttérével sem felesleges nyomós érveket felsorakoztató oldalakat szánni arra, hogy a korai idegennyelvi fejlesztés létezik, és gazdagítja a gyermeki személyiség fejlődését. Erről is szól meggyőzően az első, *A korai idegennyelv-tanulás mint jelenség* című fejezet.

A második, *Hogyan gondolkodik és tanul a gyermek* című rész a gyermek-nyelvtanuló eltérő személyiségét helyezi a nyelvvoktatás környezetébe: a gyermeknyelv-pedagógia, az életkorhoz illeszkedő nyelvvoktatás-pedagógia létjogosultsága mellett érvel (a könyvben valószínűleg elírás történt: *gyermek-nyelvpedagógia* a 29. oldalon).

A harmadik fejezet a gyermeket idegen nyelvre tanító pedagógusról szól *Hogyan tanít a tanár?* címmel. Nagyon gazdag, minden gyakorló pedagógus számára jól hasznosítható fejezet. A szerző a *tanító*, *óvodapedagógus*, a *korai életkorban idegen nyelvet is tanító pedagógus* helyett a *tanár* szót használja. Valószínűleg az angol *teacher* köszön vissza, amely az egyetlen 'tanár' jelentéssel került be a magyar nyelvhasználatba (a hosszú ideig csak középiskolában tanított angol nyelv miatt). A *teach* 'tanít', 'oktat' igéből képzett *teacher*

szó elsődleges jelentése 'tanító(nő)', bár jelen-ti többek között a 'tanár(nő)' és 'oktató' szavakat is. Így amikor a magyar szakirodalomban a *teacher* angol főnevet gyűjtő jelentés-tartalommal használjuk, a *pedagógus* szóval helyettesíthetjük, nem a *tanár* szóval (ahogy a *tanár* használatát a szerző a 16. lábjegyzetben magyarázza). A *tanár* kifejezés megzavarja az olvasót, mert Magyarországon (a korai életkor és a fejlesztés interdiszciplináris jellege miatt) az életkorhoz illeszkedő nyelvi fejlesztés szakemberei a BA (és kis létszámban egyetemi) fokozatot szerzett tanítók és óvodapedagógusok, de erről szól maga a könyv is.

A 4–9. fejezetek a korai nyelvi készségfejlesztés és a nyelvi tartalom közvetítésének tényezőit, módszereit, szintereit tárják elénk gazdagon.

A tervezés, a tankönyvek, az értékelés korai életkort érintő sajátosságait a 10–12. fejezetek fejtik ki.

Kovács Judit külön fejezetet szán a gyermekirodalom szerepének. Indokolt *A kisgyermek és a klasszikusok* című önálló 13. fejezet, mert a gyermekirodalom a korai idegennyelv-oktatási és idegennyelvi fejlesztési folyamatban nyelvi tartalom és módszer is a pedagógus és a gyermekek számára. Mindenki, aki a korai életkorban tanít, és minden szülő hasznosíthatja az itt leírtakat, az idézett gyakorlati példákat.

Az utolsó két fejezet tárgya az *Interkulturális tanulás* és *Az autonóm tanulóvá válás*, napjaink közoktatásának fontos kérdéseiről találunk itt érdekes információkat.

A szerző a korai nyelvoktatás legnyomatékosabb tényezőit szedte fejezetekbe. Talán hiányolhatjuk a pontosabb terminus-használatot (például *gyermek-nyelvpedagógia/gyermeknyelv-pedagógia, pedagógus/tanár*), de abban biztosak lehetünk, hogy amit olvasunk, az a gyermekek korai idegen nyelvi fejlesztésének jobbításához járul hozzá.

Visszatérve a kérdésre: miért is van szükség erre a könyvre? Miért ajánlom olvasásra, használatra minden, a korai életkort tisztelő szakembernek és nem szakembernek?

Kovács Judit gondolatébresztő, figyelemfelkeltő könyvet írt kutatók, pedagógusok, leendő pedagógusok és szülők számára arról, hogy

- milyen szerteágazó és speciális a korai nyelvi fejlesztés: a korai életkorhoz illeszkedő nyelvi készségfejlesztés, a nyelvi tartalom, a taneszközök, a módszerek, az eljárások;
- életkorhoz illeszkedő interdiszciplináris fejlesztő jellege miatt nem foghat bárki hozzá a gyermekek idegennyelvi fejlesztéséhez; az óvodapedagógusok és a tanítók is csak akkor, ha erre speciálisan felkészültek.

Olvasásra ajánlom a munkát azért is, mert a korai életkorhoz illeszkedő nyelvpedagógia témakörében sok tanulmány születik ugyan, valójában kevés a valódi kutatásokon alapuló magyar szakirodalom. Ajánlom továbbá, mert ez a kiadvány egy jó értelemben vett szakmai vita kiindulópontja is lehetne.

Ajánlom, mert egy jól használható könyvvel gyarapodott a korai életkori idegennyelvi fejlesztés szakirodalma.

Szilágyiné Hodossy Zsuzsanna

Graddol, David **English Next India**

[Indiára hANGOLva]

London: British Council, 2010. 128 p.

A 2006-ban született „English Next” után, amely az angol nyelv átmeneti helyzetével és jövőbeni globális nyelvként betöltött státuszával foglalkozik, „English Next India” című új könyvében David Graddol továbblép. Vizsgálatának tárgya – ahogyan a cím is sugallja – területileg szűkült. Korábbi könyvében a figyelem az angol nyelv születendő variánsaira irányul, amelyek Kachru (1985) terminusát használva az ún. „külső” és „bővülő” körökön le lehetők fel. Az „English Next” révén az ol-